Proletaarinuud bykii ... negedegtii! Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Buriaad-Mongoliin YNEN.

K (b) namiin B-M. moƶkom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. eble-
M. ƶebleliin ɵmenees eder byri niitelegdene. ... ƶilde garça baina.

1933 onii Aavgusta 11 nii edɵr

№182 (1039)

Zakika yne

Sara byriiin 2 tek. 50 menge 3 sariin 7 tek. 50 m. 6 sariin 15 tek. 12 sariin 30 tek. dugaar nezeediin yne 10 menge

YNENII" KOROONII AADRIS
Центросоюзная 19
№телефонная: редактора 344 секретаря 323

Ɵcɵgdɵr suralcaliin ƶilde beledkeliin tukai respyyb-ligiin zɵbleɵn neegdebe.

Ɵcɵgdɵriin oroin 6 cagta Buriaad-Mongoliin prograama-meetodiin instityydiin bairanda surguulinuudiin suralcalaliin şine ƶilde beledkeliin tukai aimaguudiin gegeereliin taşagiigi-daagçad ba surgagçanariin eespyybligiin zɵbleɵn neegdebe.

ZƟBLƟKƟ Z[illegible]ILNYYD:

1). Suralcaliin şine ƶilde beledkeliin byridkel tukai. 2). 1933-34 ondo suralcalaliin discip-liine zaaka tukai. 3). Kɵdɵɵ nutagiin meetodiin kɵdɵlmɵri tukai. 4). Surguulinuudta bolbo-soruulan kɵmyyƶyylke kɵdɵlmɵriiigi çangalan jabuulka tukai.

Tus zɵbleɵndɵ RSFSR-iin gegeereliigi erkilke aradiin komisaariin orologço nɵk. Maale[illegible] bailcakaar jiresen baina.

[...]RK-iin AKS ba BK (b) N-iin TK-iin togtool

[...]olkooznuudiin kereglelin foondonuudiigi togtɵɵko ba kolkoozçuudiin dunda aƶalfa ɵdɵ-ryydeer yrise kuʙaaka gurim tukai.

[...]rim kolkooznuudiin ulastaa yrise tuşaakiin ƶiliin tɵsɵbiigi dyyrgeƶerkisentei kolbuulan [...]n AKS ba BK (b) Namiin TK-iin togtookoni:

[...] Kolkooznuudiin ulastaa yrise tuşaakiin ƶiliingee ujalganuudiigi dyyrgesenii, MTS-te kiisen [...]ɵriiigi natuuraar tɵlɵlgɵ bolko yrisiigi tuşaasanii ba abasan ssyydiigi (ƶeeli) bucaasanii koino, kol-[...]ud namariin ba kabariin tarilgiin yrisenii foondiigi baiguulka, mɵnkɵlɵlgiin ba yrisenii foondiigi [...]risende ƶiliin kereglelin 10-aas 15% kɵrtɵriin kemƶeegeer (urgaciin ƶişeegeer) togtooko [...]aƶiin (teƶeeliin) foondiigi kamtalsan maliin kereglelin kemƶeegeer baiguulka josotoi.

[...] SSR Kolbootiin AKS ba BK(b)N-iin TK, soveediin ba namiin emkinyydiigi deere dursagdasan [...]uudaas bişe jamarç foondonuudiigi baiguulkagyigi ujalgalna.

[...] Deere dursagdasan ujalganuudiigi dyyrgesenii ba deere dursagdasan foondonuudiigi bai-[...]ii koino kolkoozto yldesen bykii oroosiigi gyicedeer kokoozniguudiin dunda aƶalta ɵdɵ-[...] kubaaka.

[...] SSR-iin Kolbootiin AKS ba BK(b)N-iin TK yrisetuşaalgiin talaar jamarç ugtamƶiin tɵsɵbyyd [...]daƶa bolko ygei ba ugtamƶiin tɵsɵb gargasanda gemtenyydni tolgoin kariuucalgada kabaa [...]lakiigi dabtan sanuulna.

SSR-iin Kolʙootiin AKS-iin tyryylegçe V. Moolotov (Skriaabin).

BK(ʙ)N-iin TK-iin sekritaar I. Staalin.

1933 onii aavgustiin 2

[...]RALCALIIN ƵILDE—BOLŞOVIIGIIN BELEDKEL

[...]egɵdɵr neegdesen, suralca-[...]de beledke tukai aimaguu-[...]geereliin tasaguudiigi daag-[...]rgagçadiin respyybligiin [...] bol, tuiliin kariucalgatai [...]asuudaluudiigi zɵblɵƶɵ ɵn-[...]ɵ. Surguuliiin suralcaliin [...]de beledkeke asuudal bol [...]leɵnii gol asuudalni bolko [...]ɵɵ kelebel aradiin gegeere-[...]ouulga bol socialiis baiguu-[...] negen şiidkekii suuriigi [...]salbari mɵn aƶai.

[...]'saraas ekilen soveed ulas [...] suralcaliin şine ƶilde be-[...] kampaani ekilsen baika [...]al Buriaad-Mongol respyy-[...] uul beledkeliin kampaa-[...]n koƶomdoƶo oroson bu-[...]im nutaguudta enyynii tu-[...] juuç kiigee ygei baiƶa [...]aƶaruud baiƶa baina. Su-[...] şine ƶilde beledke kɵdɵl-[...] jabaciigi şalgan yzeke ba [...]nekeeree niitiin çanartai [...]ni bolgon jabuulka kɵdɵl-[...]la jabaƶa baina. Mɵnɵɵ [...]kɵdɵɵ biçegçediin ɵdɵr by-[...]deecelees medekede, olon-[...]ulinuudiin baira barilga-[...]sabarilagdaa ygei, tyliee [...] beledkegdee ɵdii, surguu-[...]anii bugaçuudiin byridkel [...] gyiced abtaa ygei g. m. [...] dutamag zyilyyd olon [...]Kiaagta, Selenge, Aga. Za-[...] ba busad aimaguudta). [...]gi usadkan zailuulƶa, sur-[...]gaa şine ƶiliin kɵdɵmɵri-[...]d ygeigeer şuud jabuulkiin [...]erke baidaliigi olgoko tu-[...]giin nam komsomooliin [...]eed niitiin emkinyydees [...]nalaa tabiƶa, uul kɵdɵl-[...] aƶal kereg deeree beje-[...]daridaa ygei baisan dee-[...]re durasagdasan tasalda-[...]rça baisan baina.

[...]enyynçelen şuralcaliin ƶil-[...]edkeke jabadaliin negen [...]ukala asuudal gebel, su-[...] şine nom debteryydiigi [...]gargaƶa, tyyniigi suralca-[...]lilke kyrtel negeç dutuu [...]urguulinuudtani kyrgeƶe [...]adal bol kamagiin çukala [...]tar jike kariuucalgatai ke-[...] baibaç, uul çukala asuu-[...] şiidkeke keregte ka-[...]aƶaruudaasani buƶagai koi-[...]ortuniis dyreşel gargaƶa [...]gi gerçelne. Ƶişeelbel, mɵ-[...]iin suralcaliin ƶil ekilke [...]uriaad Mongol ulasiin keb-[...]inan kebleke tasagiin şa-[...]amta 20 janziin nomuud [...]len gargagdaka josotoi bai-

sanaas ene aavgusta sara kyrtel jɵrdɵɵ gancakan nom keblegden garasan ba caadtaiki 19 nomuuda-ni keblegdeedyi zarimani jɵrdɵɵ tipograafidaç ɵgtɵɵ ɵdii kebtesen ba jɵrdɵɵç zokioogdoo ɵdii no-muud baina. Tus baidaliigi baiacan yzekede, Buriaad Mongol ulasiin kebleliin gaƶaraa tus nom debte-ryydiigi saadgyi keblen gargaƶa çadaka poligraafiin keregselyydeer byrin kangagdasan bolboç, imagta ɵɵsɵdiingɵɵ unƶagai koirog dee-rees uul keregiigi, koişoluulan saatuulƶa, tyygeeree bol byke res-pyyblig dotorki surguulinuudiin keçeliigi cag bolƶortoni ekilke jabadalda jikeken saad toormoƶo uçaruulkiin tuilda kyrgeed baisan bujuu kyrgeƶeç baina gebel ƶe-melke barimta ugta oldoko ygei baika.

Gadana iime dutuunuudiin bai-baç, mɵn ɵɵsɵdiingɵɵ kɵdɵlmɵri-iigi josotoi daiçalkii ƶam deere tabiƶa, olon niitiin ceke tuslamƶaar suralcaliingaa çanariigi deeşelyyl-ƶe. surguulinuudaa komuniizmiin propogaandiin bodoto gulamta bolgokiin tɵlɵɵ şuud temeceƶe bai-san pidogooguudtai surguulinuud ɵcɵɵn bişe baiƶa baina. Uçar iime tula tus surgunlinuudiin erkim ƶi-şeegi byke sugruulinuudta tygeen, tyynii dyrşeliigi kaldaaƶa, surguuli bykeniigi, niite aradiigi bolboso-ruulan gegeeryylke gulamta bolgo-kiin tɵlɵɵ daiçalkii josoor teme-ceke çukala.

Caaşani kelekede, komsomool bol, niitiigi ujalgata josoor yseg biçegte surgaka jabadaliigi şeef bolgon abasani kendeç medeeƶe kereg tula, enyyn tukai komso-mooliin komiteeduud ba yyryyd bol ɵɵsɵdiingɵɵ ɵdɵr byriiin kɵ-dɵlmɵriiin gol bolgon, suralcaliin ƶilde beledkeke keregte kamag byke kyçee elsyylen kɵdɵlmɵrilkɵ josotoi bolboç, enyynii manai Bu-riaadiin komsomooliin emki beje-lyylen jabuulƶa çadaa ɵdii baina. Uçar iime tula komsomooliin e m k i n y y d b o l mɵnɵɵ ɵdɵrɵɵs ekilen uul kampaanida kam oroƶo suralcaliin ƶilde beled-keke jabadalda eris kubilalta ol-gokiin tɵlɵɵ byke emkiee daiçalan elsyylke—mɵnɵɵ ɵdɵriin zorilgo bolno.

Basa negen çukala ƶyil gebel, manai surgagçadiin zygees ɵɵsɵ-diingɵɵ keçeelde beledkeke jaba-daliigi ton kaikaramƶa ygeigeer jabuuldag ba suragçadiingaa tit-raadiigi şalgaƶa yzedeg ygei bolon ɵɵsɵdiingɵɵ jɵrɵnkii beledkeliigi deeşelyylke tukai oroldodog ygei uçaruud baina (Cakiriin surguuli ba busad). Ene baidal bol jaabaç caaşaa tebçeşe ygei kereg bolko tula suragçad byken keçeeldee sainaar beledkeke, ɵɵsɵdiingɵɵ jɵ-rɵnkii beledkeliin kemƶeegi deeşe lyylkiin tɵlɵɵ çarmain oroldokiigi BK(b)N-iin TK-iin togtool doto-roo ceke temdeglegden erigdesen tula enyyniigi erkebişe bejelyyl-kiin tɵlɵɵ surgagçad byken sana-laa tabin oroldoko josotoi.

Ɵcɵgɵldɵr ekilsen zɵbleɵnii asuudaluud bol, aguu jike ulas tɵriin onco çukala udka çanartai asuudal zailaşa ygei bolko tula, uul asuudaluudaa amƶaltátaigaar şiidkekiin tɵlɵɵ şyymƶelel ba ɵɵ-sɵdɵɵ şyymƶelke jabadaliigi ɵr-gɵnɵɵr jabuulƶa, kamag bykii du-tuu dunda ƶyilnyydee byrin ile-ryy'ƶe. caaşadaa surguulinuudiin kɵdɵlmɵriiigi şinedken baiguulƶa, surguuliiin tukai BK(b) Namiin TK -iin tyykete togtooliigi ysegçelen gyicedkekiin loozongo doro byke kɵdɵlmɵriɵɵ tabika josotoi.

Tus zɵbleɵn bol, suralcaliin şi-ne ƶilde beledkeke, byke sojol bolbosoroliin emkinyydiin kɵdɵl-mɵriiigi yndeseerni saiƶaruulan tabika jabadaliin kubilaltiin yje bolko josotoi. Surguulinuudiigi cag bolƶor dotorni surgagçadaar gyicedkeke, surguuliiin nasanii bagaçuudiigi cɵm surguulida ka-baaduulka surguulinuudta çadaba-ritai sain erkilegçediigi ɵkɵ, aima-guudiin gegeereliin tasaguudiigi beledkeltei kaadraar gyicedkeke, surguuliiin instryygternyydiigi be-ledken gegeereliin tasaguudta ɵkɵ surguulinuudta, tyliee dutamag ygei beledkeƶe ɵkɵ, nom debte-reer kangaka, surguuliiin baira ba suragçadiin stool sandalinuudiigi erkim sainaar zasabarilan beled-keke, suragçadta kaluun idee be-ledkeke jabadaliigi emkidkeke g. m. çukala asuudaluudiigi surguu-liiin keçeel ekilke—sentiaabriiin 1 kyrter erkebişe belen bolgoko josotoi baina. Ene bol manai sur-guulinuudta ɵɵsɵdiingɵɵ kɵdɵlmɵ-riigi saad ygei sainaar jabuulka byrin erke baidaliigi olgoƶo ɵkɵ çukala salbari mɵn.

Sojoliin kubiskaliin tɵlɵɵ ba so-cialiiƶma baiguulkiin tɵlɵɵ teme-ceke temecelde surguuli bol aguu jike suuri eƶelke tula surguulinuu-daa ynekeeree soveed politeekni-giin surguuli bolgokiin tɵlɵɵ bol-şoviig josoor temecejaa.

Zyyn Sibiiriin somsoveeduudiin tyryylegçediin kizaariin ankadugaar zɵbleɵnɵɵs

Mɵn kizaariin ʙyke somsoveeduudta kolkoozçondo, aƶalça ɵmçɵtɵndɵ, ʙyke soveediin ideʙkitende kandasan ʙiçegees

Nɵkɵdaa!

.... Ene ƶiliin kabariin tarilga bol manai kizaariin jikenki olon kolkooznuud tuiliin çukala yyrgee gyicedkekiin tɵlɵɵ, erkim sain ur-gaca abkiin tɵlɵɵ temeceke teme-celde ɵɵsɵdiingɵɵ ɵmɵnɵ baisan zorilgo-yyrgenyydiigi zɵbɵɵr oil gobo, kolkoozçon bol aƶal kɵdɵl-mɵridɵɵ şine socialiis josoor kan-daba, gaƶariin eldyyriiin çanar ba uul tarilgani ɵngɵrɵgçɵ ƶiliin ƶi-şeegeer nileed jike sain baina ge-ƶe gereçelsen baina.

Irbeiskiin, Balaaktinskiiin, Petro-Zabajakaalski, Tylyynskiiin, Şiit-kinskiiin ba bişe bişe rajoonuud tarilgiin tɵsɵbɵɵ gyicedkesen ba edeneriin zarimani tɵsɵbɵɵ ilyy gyicedkeƶei. 37 rajoonuud dotoroo kolkooznuud kabariin tarilgiin tɵ-sɵbɵɵ gyicedkesen ba ilyy gyiced kesen baina, ede kolkooznuud bol gancakan tɵsɵbɵɵ bolƶortoni ba bolƶoroos urid gyicedkesen bai kaas baitagai karin gaƶariin el-dyyriiin talaar nileed sainaar ɵn-gɵrgɵsɵn baina şuu.

Iime erkimkinyydiin ildaraa ma-nai kizaar bol ene ƶilde şiniiciin tarilgiigi ɵngɵrɵgçɵ ƶiltei ƶişeel-bel nileed ilyy ba kolkooz aƶal-tan bygede deeree ɵngɵrɵgçɵ ƶil tei baicaabal nileed jike tariba. Kilogo-Kuacai, Oliinski rajoonuu-dta ɵmçiin aƶaltan kabariin tari-lgiin tɵsɵbɵɵ tyynçelen gyiced dyyrgesen baina.

Ede rajoonuudiin kɵdɵlmɵriiin sain yreni kamagiin tyryyn juu-gaar ilereneb gebel, endeki somo nii soveeduud angiiin daisan ba tedenii tɵlɵɵlegçɵdtei—oportuniis tanartai eris temecesen baina. En-de somsoveediigi bekiƶyylkiin ta-laar jikeken kɵdɵlmɵri jabuulag-daba, endeki kɵtɵlbɵrilegçɵd bol „kocoron sɵnɵƶɵ bykii angiiin syylşiin ylegdeliigi ynesen tobo-rig bolgon şalgaka ba tedenii ku-lagain mekiigi butacokikiin tula" (Staalin) namiin gol şugamiin tɵ-lɵɵ ɵdɵrbyri temeceke katuu beki bolşoviig soveed çukala keregleg-dene geƶe oilgoson baina, endeki somsoveeduud bol arad niitiin ɵsɵ-ƶɵ baigaa idebki keçeeliigi emkid keƶe ba oroilon udaridaƶa çadasan baina. Irbiiin rajoonii—Taalskiiin, Ekired Bulgadiin aimagiin—Oli-koonii ba bişe rajoonuudiin ke-den olon somsoveeduudiin sain kɵdɵlmɵriiigi ilangajaa çukala bol gon temdegleke keregtei. Ede am-ƶaltanuudiigi tuilaka keregte nɵk. Staalinii yyskeleer togtoogdoson MTS ba sovkooziin ulas tɵriin kel tesyyd aguu jike yyrge gyicedke-seniigi ɵɵrɵɵ çukala bolgon tem-degleke keregtei.

Ede sain sain gyicedkelyydiigi temdegleƶe, tedeniigi karkadaa omogƶoko ƶuura, bidener bol ma-nai kizaar ton kariuucalgata aƶa akuin ba ulas tɵriin çanartai yyr-ge bolko kabariin tarilgiigi kan-galta ygei gyicedkesen baina ge-ƶe medyylke josotoi.

Tarilgiin tɵsɵb bol kamta 86,8% gyicedkegdebe, ilangajaa ɵmçiin aƶaltanii talaar bidener tyiliin jike tasaldaltai baina, tedener tɵsɵbɵɵ 50% gyicedkebe.

Yndesen tariaan aƶalta rajoon-uud bolko Ysooliiin, Boolgo-Mɵr-tiin, Ysti-Ydiin, Syyko-Biziimski, Ƶigaalovski ba busad tɵsɵbiingɵɵ arai geƶe kagasiini dyyrgebe, enyy geer bolkolo bykii kizaariigi taril-giin tɵsɵb gyicedkekiin talaar ton işyyritei muukai tasaldalda oruul-ba. Ede rajoonuudiin somsovee-duud aƶa akuingaa şiidkekii çanar ta salbaridani tiime işyyritei muu kai tasaldal gargaba? Uçarni bol tedener kolkoozçonii ɵsɵƶɵ bai-gaa idebki keçeeliigi oroilon uda-ridaƶa çadaa ygei, tarilgiin tɵsɵ-biigi gyicedkeke jabadalda arad zoniigi bolşoviig josoor kɵtɵlbɵril ƶɵ çadaa ygei, tedener angiiin dai santai eris temecebe ygei, somso-veed, kolkooziin pravleeni, brigaa dada kolkoozto, moriçondo şur-gan orood tende dotoroosoni „se-meeken saapaar" ɵɵriingɵɵ syid-ken korloko kɵdɵlmɵri jabuulƶa baisan niudargaçuudiigi ileryylbe ygei. Angiiin seremƶee geesen te-dener niudarganda ɵɵriingɵɵ ka-rankii keregee byteekiin arga ƶyi olgobo, niudarganii bagiigi kobko tataƶa çadaba ygei, angiiin teme-

celiin şine niuuca dalda foormiigi ileryylen lodoruulƶa çadaba ygei.

Ede rajoonuudiin somonii so-veeduud ɵɵsɵdiigɵɵ toiruulan kɵ-dɵɵgiin idebkiteniigi elsyylsen ygei, ɵɵsɵdiingɵɵ kɵdɵlmɵriiigi şinedken zasaka, somsoveediin keltesyydiin kɵdɵlmɵriiigi sergee-ke, kolkooz, MTS, sovkooz dotor-ki dipytaatiin gryypiin kɵdɵlmɵri sergeeke tukai asuudal tabisan ygei baina. Ede somsoveeduud tarilga-da bodoto opiratiivno kɵtɵlbɵri bejelyylƶe çadaa ygei, kolkooz do toroo yndesen yiledberiiin salaani bolko kolkooziin brigaadiigi kai-karsan ygei, ɵmçɵtɵnii arban ɵr-kɵtɵniigi mɵn martasan baina.

Ede somsoveeduud dotoroo kol kooznuudaa bolşoviigiin bolgoko ba kolkoozçonoo çanga çadaltai bolgoko tukai namiin loozoniigi oilguulka tukai kɵdɵlmɵri kolkooz ba ɵmçɵtɵnii dunda jabuulagdaa ygei, ulastaa tariaa tuşaaka kuuli tukai mɵn oilguulagdaa ygei.

Ede somsoveeduud dotoroo ten de kaana ɵmçɵtɵnii dunda bide-ner kɵdɵlmɵri jabuulna ygei ten-do tedenii dunda angiiin daisan bol sainaar kɵdɵlmɵrilnɵ gedeg zaabariigi martaƶa ɵmçiin aƶalta-nii dundaki tarilgiigi „ɵɵrɵɵ byte-kede" tabiƶai. Keƶee tasaldal gar-sanii syylde ede somsoveeduud „ɵɵrɵɵ bytekees" cukarin koosoor albadaka juu ali ukaagaa aldaad nege gaƶartaa cobkorƶo baidag baiba.

Manai kizaariin erke baidal do-toroo ɵbɵsɵkuriaalgiigi kurdanaar gyicedkeke jabadal bolbol aduu malda maliin teƶeeliin zapaas bai guulka jabadaliigi şiidkene, cag bolƶor dotoroo sainaar kuriaagda-san ɵbɵsɵn bol socialiis mal aƶa-liigi kɵgƶyylkiin dɵkɵm nɵkɵcɵl mɵn bolno. Aduu mal bol ɵbɵl ɵbɵsɵ teƶeel ygei deerees ykeƶe baika ba mori ƶɵdkɵkɵ, kyçen—ton jike kɵdɵlmɵriiin tɵlɵg cagta teƶeel ygei baidag baidaliigi caa-şadaa teseşe ygei bolno.

Kabariin tarilgiin tɵsɵbiigi kan-galta ygei gyicedkesen jabadal bol ƶunii namariin k[illegible]a kɵdɵlmɵ-riigi bytemƶetei sainaar gyicedke kiin tula somsoveed bykenii ba soveediin kɵdɵlmɵriçɵn bykenii kariuucalgiigi jikedkene.

Manai urgacada gancakan ta-riaanii bog ɵbɵsɵ ba k[illegible]a koroton koro kɵnɵɵl kiikeer ajuulgaƶa bai na bişe mɵn tyynçelen angiiin daisan—kylaag, loodor komokoi kobdoguudiin koroto sabar manai urgacada koro kyrgekiin ajuul ji-ryylƶe baina şuu.

Somonii soveeduud bol ɵɵrii-gɵɵ toiruulan sain sain idebkite-niigi keden mingaar elsyylƶe tede nii seremƶiigi olon niitiin ƶɵɵri bolko kilograam byken tariaagi sakika kimgadaka jabadalda kan-duulka josotoi.

Tariaanii kuriaalgiigi cag bol-ƶortoni byrimɵsɵn jabuulƶa, ulas-taa tariaa tuşaaka ujalgaa şuud gyicedkekiin tula ton sainaar be-ledkeke keregtei. Somonii sovee-duud bol mɵnɵɵ geseer kolkoo-ziin brigaada bekiƶyylke, tyyniigi ɵɵriingɵɵ kimgadal doro abka, aƶa liini emkidkeke, eƶegyi jabadal, niudarganii tegşedkeliigi darui usadkaka jabadaliigi erkilke joso-toi ba socmɵriicɵɵ ba udaarniçes-tvo bol ɵdɵrbyriiin kɵdɵlmɵriiin meetod bolgokiigi oroldoko kereg tei. Somsoveeduud bol kolkooziin kɵdɵlmɵri ba kolkooziin brigaada ali kire baisanii tɵlɵɵ cɵm kariuu caka bolno geƶe medeke josotoi.

Tarilgiin kɵdɵlmɵri ekilke cag-ta kɵdɵɵ aƶaliin maşiina zebseg gyiced zasabari ygei ba belen ma şiinaa zɵbɵɵr aşaglan keregleke jabadal ton muu baisan ɵngɵrɵg-

çɵ kabariin tarilgiin turşalgiigi kimgadaka keregtei. Manai zoril-go bolbol kɵdɵɵ aƶaliin maşiina zebsegiigi zasabarilaka kɵdɵlmɵri-dɵ mɵnɵɵ geseer orko, zasabari-daa mɵnɵɵ geseer orko zuura kɵ-dɵlmɵriiin yjede ebdersen uçarta jabuud dundaa zasakaar belen bai-saniigi salgan yzeke. Çukala ke-reglegdeke zapaas keregseleer ali zerge kangagdasaniigi şalgaƶa yze ke.

Ɵngɵrɵgçɵ ƶilyydiin ƶişeegeer bɵl mɵnɵɵ ƶiliin tariaa tuşaalga bol selgegdeşe ygei katuu begeɵd kuuliaar togtoogdoson noormoo tuşaagdaka bolno. „Tariaa tuşaal-ga tukai ujalgiigi cag bolƶortoni byrimɵsɵn dyyrgeke jabadalaas ken jamar mekeer tatagalƶaka ja-badal garça bolko ygei"—geƶe tus kuuli dotoroo kelegdene.

Bidener bol ulastaa tariaa tu-şaaka jabadaliigi tariaa cokilgiin ekilsen tyryyçiin ɵdɵryydees ja-buulka josotoi ba jabuulkaç bol-no. Bidener bol enyynii urida ta-riaa beledkeliin ekin gurban sara-ni demei ɵngɵrdeg baisan alduu-gi ene ƶilde surgaal bolgoko jo-sotoi. Manai kizaar bol ogtiaabri 1 kyrter 5,5 milijoon pyyd tariaa tuşaaka josotoi, ɵmçɵtɵn bol tɵ-sɵbiin 50% tuşaaka josotoi. Og-tiaabriiin kubiskaliin 16 ƶiliin oi kyrter byke tɵsɵbiin gurbanii 2 kubiaas baga bişe tuşaaka josotoi. Ene yyrge gyicerkeke jabadal bol manai ariuun ujalga mɵn bolno. Avaansa olgoko tukai nam ba za-sagiin zaabariigi bejelyylen gyi-cedkeke keregtei.

Byke kɵdɵlmɵri dotoroo too byridkeliigi zɵbɵɵr tabika keregte ɵɵrɵ şanal bodol tabika keregtei. Kaana too byridkel ygei baisan tende niudarganii syidkel bolko aƶai. Todorkoi too byridkeltei bol bol kolkooziin aƶa akuigi beki-ƶyylke keregte kyçete zebseg mɵn bolno. Ken too byridkeliigi bucai duuldag ba kudkadag tedentei eris temecekiigi byke kizaariin so-msoveediigi uriaalnamdi. Bidener bol urgaca ilgabarilka yjede an-giiin daisan zyrçeke bolno geƶe ɵɵrɵɵr temdeglene.

Kɵdɵlmɵridɵɵ amƶalta tuilakiin dɵkɵm nɵkɵcɵl bolbol somonii soveed tariaa kuriaalgada ba ta-riaa beledkelde opiratiivno kɵtɵl-bɵri ɵgɵsɵnɵɵs dulduidaka bolno. Byke kɵdɵlmɵriiin gol salaagi kol kooziin brigaada, pooli deere, ɵm çɵtɵnii arban ɵrkɵtɵn dotoroo ja-buulka keregtei.

Sojoliin kubiskaliin tɵlɵɵ ba socialiiƶam baiguulkiin tɵlɵɵ te-meceke temecelde surguuli bol tuiliin çukala udka çanartai bai-na. Byke somsoveeduud surguu-liiin tɵlɵɵ, bagşanarta zokis sain erke baidal o l g o k i i n tɵlɵɵ bolşoviig josoor temecekiigi uriaal namdi.

Aƶa akuin ba ulas tɵriin çanar-tai zorilgonuud bol arad zonii mɵn gɵn ƶɵɵri elsyylke tɵsɵb gyiced-kekiigi erine.

Manai ɵmɵnɵ baisan zorilgo-nuudiigi gyicedkeke jabadalda kenç saad toromşog kiiƶe çadaka ygei geke juu enɵni bidenees ɵɵsɵ dɵɵs dulduidaka bolno.

Zyyn Sibiiri kizaariin somonii soveeduudiin tyryylegçeneriin zɵb leɵn bolbol tariaanii urgaca ku-riaalgiigi geelte ygei ɵngɵrgɵkiin tɵlɵɵ, ulasiin ɵmɵnɵ tariaa tuşaal giin ujalgiigi byrimɵsɵn cag bol-ƶoroos urid dyyrgekiin tɵlɵɵ, an-giiin daisan ba tedenii tɵlɵɵleg-çɵ—oportuniistanartai kair gam ygei temecekiin tɵlɵɵ BK(b) Na-miin Z.S. Kizkomiin ba Kizgyic-komiin kɵtɵlbɵri dooro bykii som soveeduud daiçalan elsekiigi uri-aalnamdi.

BK (ʙ) Namiin Kizkomiin togtool

[...]gdoson tariaanaas kolkooz dotoriin kergselde tasalka tukai

[...] dotoroo keden olon rojoon kol-[...]toroo ɵngɵrɵgçɵ ƶiliin tariaa beled-[...]ldasan yndesen şaltagaanuudiin [...]olbol niitiin kooldo geƶe tariaagaa [...]aar deeremden yrike ba avaanca-[...] yrike jabadal gardag baina, enyy-[...]e keden olon garaaraa cokigdo-[...]an bol tariaa beledkelde oçoson [...]kooziin ambaartaç oroo ygei gei-[...]tagai karin sain kolkoozçonii [...]olgon loodorinuudaar kulagailag-[...] yrigdeƶe baisan bɵɵgɵɵd, eneni [...] ulas gɵrendɵɵ garza bolkoos [...]kolkoozçon ɵɵsɵdtɵni jike garza bolson baina geƶe temdegleed, kizakomiin togtookoni:

1. Burmoƶkomdo, gorkoomuudta, rai-koomuudta, MTS-iin ulas tɵriin keltesyyd-te duradkakani tariaa kuriaalgiin ekilse-nees koişo oroosoto tariaanii tarilgaas kol-kooziin dotoriin keregselde tasalan ɵkɵ jabadal tariaa tuşaalga tukai ujalgaa by-rin gyicedketer niuur deere cokigdood baisan tariaanii 10% kemƶeegeer jabuu-lagdaƶa ba sain urgaca abasan ba ujalgaa cag bolƶortoni dyyrgeƶe baisan, ynen sedke-leer aƶal kiiƶe baisan sain kolkooznuudta eneni 15% kyrtel nemegdekeer emkidke-ke.

2. Burmoƶkomdo, kotkomdo, raikomdo, MTS iin ulas tɵriin keltesnyydte duradka-kani deere dursagdasan kemƶee dotoroo kolkooz bykende tus tustani ilgabarilan aƶal baidaliini kimagadan karalcaƶa cokig-doson tariaanaas kolkooz dotoriin kereg-selde tasalka tuskai %% togtooko bolno.

3. Tere tasalagdasan foondiigi kolkooz-çonii olson aƶalta ɵdɵrtɵni ba boro bo-doliin abaanca ɵkiin tula ba mɵn tyyn-çelen kamtalsan malaa teƶeekiin tula ke-regleke.

SSR-iin kolʙoonii Tɵʙiin Gyicedkeke ko-miteediin priizdiyymiin togtool

Nɵk. V. I. Poloonskiiigi Karilcan Nebtereke Arkomadiin isaariin orlogço bolgoko tukai

SSR-iin kolboonii Tɵbiin Gyicedkeke Komiteediin Priizdiyymiin togtookoni:

Nɵk. Vladiimiir Ivanooviç Poloonski gegçiigi Karilcan Nebtereke Aradiin komisaariigi ulas tɵriin talaar orlogço bolgokoor batalba.

SSRK-nii TGK-iin tyryylegçe M. Kaliinin

SSRK-nii TGK-iin sekritaar A. Jenykiidze

Moskvaa kremli. 1933 onii ijyyli 31.

Staalinii neremzete Cagaandalai-Baltiiin dalain kanaaliigi neeke tukai

SSRK-iin AKS-iin togtool.

Cagaandalai-Baltiiin dalain zamiigi tuşaaza abka zasagiin gazariin komiisiin iledkeliigi sonosood, AKS-iin togtoonii:

1. Nөk. Staalinii yyskeleer Cagaandalai-Baltiiin dalain usan zamiigi baiguulka jabadal abtaza, Soveediin Kareeli ba byke SSRK-iin koito kizaariin ediin zasagiin ba sojol bolbosorliin jabadaliigi ulam deeşelyylkiin zoriligoigi neeze egesen tula tus zamiin baiguulaltiigi dyyresende toolko. Oneezisko-nuuraas Cagaandalai kyrtel tus zam bol eeriingөө zizeg kanaaluudtai kamta 227 kilomeeter bolko ba tyynii giidroteekniigiin talaar zebseglesen zyilnyydeni gebel: şlyyze-19, platiin-15, usa tabigça-12, zasamal erige 49, kiimel kanaal-33, edenyyd bol, Baltiin dalai ba soveediin koito zakatai koorondoni usan kaalcaagi bekizyylen baiguulza çadaka ba ene kizagaariin ergen modonii, temөr çuluunii bajaligiigi bolbosoruulan kereglеke jabadalda kamag çadabariigi olgon өgçei.

2. Cagaandalai-Baltiiin dalain koorondoki usan zamiigi baiguulka jabadaliin bariligini jerөnkii kødelmөriini kemzeegi temdegleke: gazariin kødelmөri-21 milioon km. bitoonii 398 mingan km. kyn-de kødelmөri 421 mingan km. kødelmөriigi OGPY-iin kөtөlbөri dooro, eldeb bolzoroor şiidkegdesen zemeten bol, gioloogiin ba gidroloogiin aikabtar berkeşeeltei kønde kødelmөrinyydiigi azal kereg deeree gargan uul baiguulaltiigi 20 sara dotoroo duusan dyyrgeze çadasan baina.

Tyyntei kamta, SSRK-iin AKS-iin temdeglekeni bol, yiledberi deeree azaliin emkidkeligi ton sainaar tabiza jabuulsn bariligin kotolbөrilegçediin zygees şine teeknigiin erdemiigi kereglеke, nutagiin bariligiin keregcel matiriaaliigi byrin jiker kereglesen ba bariligiin erkim sain çanar ba gazaada taliini majagiigi zokid sainaar kiiseniigi temdeglelceke çukala azai.

Tyynçelen Cagaandalai-Baltiiin dalain korondoki usan zamiigi baiguulka jabadalda soveed zasagiin zasan saizaruulka azaliin bodolgiigi kazailgan ygei şuud jabuulsaniigi temdegleke josotoi. OGPY iin zasan saizuulka azaliin gazariin deede ypravleeni bol, zemelegden jalalagdagçadiin dunda ulas teriin bolbosorol kymyyzeliin kødelmөriigi ergenөөr jabuulsan ba mөn tedener bol, өөsөdtөө azaliin daşal dyreşelyydiigi olzo keden kødelmөrinyydte erkim zişee yzyylsen baina.

Uçar enyyntei daşaramduulan Cagaandalai baiguulaltiin kødelmөride erkim sainaar onco zydkemze gargan kødelmөrilsөn kөtөlbөrilegçed ba inzeneernyydte şan olgokiigi soveed socraliis Respyybligyydiin kolbootiin Tөbiin Gyicedkeke Komiteedto zuurçalga kiike.

3. Çagaandalai- Baltiiin dalain usan zamiigi tuşaaza abka zasagiin gazariin komiisiin kødelmөriigi saişaaka ba dyyrsen deere tooloko.

Cagaandalai-Baltiin dalain usan zamiigi tuşaaza abasan zinkeni Aaktiigi sonin biçegyydte keblekе.

4. Cagaandalai-Baltiin dalain usan zamiigi „Staalinii neremzete Cagaandalai-Baltiin dalain kanaal“ geze nerelke. Nuur-dalain ongoconuudiin tus kanaalaar jabaka zam neegdesen eeere tooloko.

Nөk. Staalinii neremzete Cagaandalain-Baltiin dalain kanaaliigi SSRK dotoroo jabuulagdaza bolgon biçeke.

SSRKiin Aradiin Komisaarnariin Soveediin tyryylegçe V. Moolotov (Skriaabin).
SSRK iin Aaradiin Komisaarnariin soveediin keregiigi erkilegçe I. Mifooşnikov.
Moskvaa, Kreemli.
1933 onii Aavgustiin 2.

Cagaandalai—Baltiin dalain usan zamiin baiguulaltada erkim keçeel gargan kødelmөrilegçedte şagnal øgtөbө

Soveed socialiis Respyybligyydiin Kolboonii Tөbiin Gyicedkeke Komiteediin tgtooloor, Cagaandalai—Baltiin dalain koorondoki usan zamiin baiguulaltiin kødelmөride erkim yyskel gargan, baatarlig zorigoor kødelze, uul kødelmөriigi boogni bolzor dotoroo erkim sain çanartaigaar gyicedkeke jabadalda cusaraşa ygei zorilgoor kødelsөn inzeneernyyd, tus baiguulaltiin azaliin emkidkeligiigi zөbөөr tabiza, nutagiin bariligiin keregseliin rezyyrsiigi gyiced kereglez, uul kødelmөriigi bolşoviig josoor udaridasan kөtөlbөrilegçed, Soveed zasagiin zasan saizaruulka azaliin bodolgiigi zөbөөr jabuulan, eldeb kererege şiidkegdesen zemelegdegçediin dunda ulas teriin ba sojol—bolbosoroliin kødelmөriig içadabaritaigaar jabuulagçadta şan olgokoor togtoozoi.

I Leeninii oordinoor şagnagdagçadta:

1). Jaangoda Gannadija Grigoorijeviç—SSRK—iin OGPY—iin tyryylegçiin orlogço.

2). Kaagan Laazari Iosifoviç—Cagaandalain baguulalgiin naçaalnig.

3). Beerman Matvei Dabidooviç—OGPY-iin zasan saizaruulka azaliin laagiriin deede ypravleeniin naçaalnig ba edenees gadana 5 kynyyd, kamtą 8 kyn Leeninii oordinoor şagnagdazai.

II. Ulaan odonii oordinoor şagnagdagçad kamta 8 kyn. Ene şagnagdagçadiin dunda erkim yyskel gargaza kødelsөn teeknigyyd, inzeneernyyd ba kødelmөriçөn bolon kөtөlbөrilegçed baina.

III Azaliin ulaan tugiin oordinoor şagnagdagçad: Kamta 13 kyn azai.

Edenii dunda eldeb buruu jabadal kiigeed şyyke caazanii 58—7, 52-7 g, m. zyilyydeer şiidkegden zemelegdegçed uul zemees kengelegdesen baina.

Tiin kamta Cagaandalai—Baltiin dalain usan zamiin baiguulaltada kødөlegçedees kamta 29 kyn şagnagdaba.

Kiliin caana

Errioo SSRK-do odolgo tukai

Pariiza, 8 (T). Aavgustiin 4 nii Errioo Maarseliiaas porokoodoor garaba. Tere bol Jevroopiin radi kaal namuudiin udaaki zil byriin kongreesta kabaadalcakaar Soofido mordobo, tyynii syyleer Greeci kerөnө, tyynii koino Tyyrce kerөnө, tedende tyyrciin ulas keregiigi kөtөlөnө erkilegçedtei siiri—tyyrgiin kiliin zarim asuudaluudiigi zokioon zasaka tukai jarina.

Tyyrcees Errioo SSRK-da odono. Soninuud Errioo-giin SSRK-da odolgiin fraanko-soveediin kamta kødelmөriigi bekizyylke talaar çukala uçarligi temdeglene. „Er Nyvel-iin“ medeeceleer, Errioo bol mordokiingoo urid 1924 ondo soveediin kolbootooi karilcaa baiguulka keregte tusalasanaara erçөgөsөn ba өөrlingөө kyçeleliin fraanko—soveediin ed eedtөө dal laldan oroko bata—paaktiigi batalaulan çadasaar kykiyytei tula tereegeeree ulam duratajgaar SSRK-da odonob—geze kelsen.

Kød. kødөө biçegçediin negeç biçegiigi kariuugyigeer orkizo bolkogyi.

Manai şyymzeleliin yre

Selenge, Nojokonii somonii namiin yyriin orologço geşyyn bolzo şurgan oroson, niudarganii bagaan Dulma Baraadiin tukai zyiliigi mөrdөzө eleryylkede, D. B-iin gegçe niudargan ecege eke tejee kaluun baricaatil, tyynii kabaatai „ojodoliin maşiina, koninii arasad, kurigan dotortoi debel ba daka g. m.“ daldalaza baisan geze todorood,—D. B. gegçigi namaas keegdөbө, byke keregiigi kuuliin şataar kemzee abkiigi egtөbө.

Mөn enyyntei daşaramduulan namiin orlogço geşyyd: Budiin Ceren ba Gombo gegçid tukai ileryylkede, lamiin kybyyd, kantarbaandiin kunzaa kiize jabasan busadiin kyciigi mөlzөsөn angiin karşa etegeedyydtei kaluun baricaatai, Ceren gegçe өөrөө lama jabasan ba niudarganii kybyygeer kybyy kiize baisan, niudarganii basagan samagatai. Iimenyyd faagnuud cөm todorson baikaas Gombo ba Ceren Budiin gegçediigi namaas ceberleke geze togtool gargagdaba.

„Oçon“ geze komuuniigi syidkegçedte katuu kemzee abagtan“ geze zyil tukai mөrdekede Daşabaliin gegçiin mal azal deere baikadani 23 konidiigi økyylşeniin todorozo keregni syydte egtөsөn, C. Badmiin gegçiin kaişa kereg baisan deerees 3 ceetnir kartaavkani gemtesen baiza syydte kereg ni egtesen, M Lymbyynii gegçe bol unaa moridoo muudkulsan baiza keregni syyte egtөbө, kamuu ebeçenөөr eryi malaa gemtesen keregte Badmiin ba Zigmediin gegçed gemtei geze todorobo bişe keregyydni todoroogyi geze tus aimaKTI-ce medeecene.

Selenge, Nojokon somonin „Ulaan mandagça“ arteeliin azaliigi erkilegçe Cedepeliin gegçe bol tariaabeledkelde saad uçaruulba gesen zyil todorobo-zygeer syyliin yjede uul kødelmөrideө tus aimagiin KTI-ce medeecene.

Mөn arteel tukai „Niudargaçuud ba loodorinuudiigi darui keeke“ gesen zyil todorozo naimaaçan ba busadiin kyçiigi mөlzөsөn Dondob Cedenii gegçiigi arteelaas ceberlegdebe geze mөn incpegce medeecene.

Mөn arteeliin biçeeçi Galsanii gegçe bol sonin biçegyydiigi gesyydtee taraangyi daraad baisan geze todorood, tus albanaas gargadaba geze mөn inspeegce medeecene.

Mөn arteeliin tyryyleçe P. Erdeniin gegçe bol, 2 kital kødelmөriçedtiigi kabçaka aaşa gargasan keregni todorozo mөrdelgiin şataar kemzee abkiigi byke keregiigi jabuu laqdaba geze mөn inspeegce medeecene.

Manzuuriin diligaaciin naimaar

Tokioo, 10 (T). Tokioogiin konfereenciin zurgaadaki kural deere Manzuuriin diligaaciin tyryylegçe Tin—Çzi—Jyan. Manzuuriin diligaaciin medyylgiigi tunkaglaba, tyyn dotor gancakan SSRK iin KZTZ-de (Kitaddaki Zyyn zygiin temөr zam) өmçөlөkө zөөriin ekiigi, KZTZ bol Mançuu-Go-do kabaatai, mөnçөlөn Kitad oron pekinii ba mygdyynii gereegeer 1924 onoos koişo SSRK—da karagiin kөtөlbөride gancal kabaadalcaka erke olgoson—geze arcalgaa yrgelzelene. Soveediin diligaaciin KZTZ-iin cegneliin goldo ede gereenyydiigi abka tukai duradkaliin kariuuda manzuuriin mimuraandym zamiin mөnөөnii cengiigi abka ba tyynii caaşaa jamar olzotoi baikiigi gol bolgon abkiigi duridkaba.

Manzuuriin mimuraandym zamiigi, parokoodiin kabaatai gazariin zөөriigi, telifoonii staanciigi bulimtaran abasaniigi zөb deere olno, tiimees tedenii cen mөnөө kudaldagdakaa baisan zөөriin ynede oruulagdaka ygei josotoi gene.

Manzuuriin diligaaca KZTZ-iin Mançzuu—Go—do jike çukala gebeç, zamni SSRK-de mөnөө yjede emkidelee aldasan mөnөө Manzuurta Manç—goor barigdaza baigaa ş zamiin sengiigi bagadkan dana, staanciin barilga busad jike zasabari keregl limees ba finaanciin deerees soveediin talada caar (mançzuuriin) KZTZ-nii kabaatai zөөride duridk cengiigi syyliin kelceend çөөkiigi duridkaba.

Soveediin diligaaca urid tyyntei jamarç arcaldaata gargakada arcana.

Caaşani, nөk. Jyreenev k tyregeer ba bytemzeteigee gekiigi kysesenees, Soveed ligaaca duridkasan cengiin ba dyyren barimtatai bolb miin cengees 50 miltioon tөkerigiigi kasaza bolkiig çөөnө geze medyylbe.

Nөk. Jyreenev saatan zamiigi kudaldaka tukai luudiigi kytemzetei zөblel kiigi duridkakatai kamta, zuuriin diligaaca gereei kөndөlөsөnii ba kabsani seer kelceenyyd amzalta keregte belen baisanaa ka da naidasanaa ilecelebe.

Redaagtar S. Şiraboon.

И ательства „Бурправда“ и ‚Унэн„ Бурлито № 32